

Miljö- och Energidepartementet
Er ref: M2016/00703/KI

Yttrande över "Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige, SOU 2016:21

Energiföretagen Sverige representerar en bransch som möjliggör en långsiktig hållbar utveckling. Energiföretagen Sverige är en branschorganisation, bildad av medlemmarna i Svensk Energi och Svensk Fjärrvärme. Vi samlar företag som producerar, distribuerar, handlar med och lagrar el, värme och kyla. Våra medlemmar levererar energi varje sekund, året runt, till hushåll, stora och små företag och samhälle.

Energiföretagen Sverige har givits tillfälle att yttra sig över Miljömålsberedningens delbetänkande avseende ett klimatpolitiskt ramverk. Föreningens synpunkter redovisas nedan.

Bra med anpassning av svensk klimatpolitik till Parisavtalet

Energiföretagen Sverige ställer sig positiv till den blocköverskridande överenskommelsen om ett långsiktigt klimatmål till 2045. Målformuleringen innebär dessutom ett förtydligande av målet i och med att det anger att utsläppen ska minska med 85 procent till 2045, vilket är positivt. Anledningen till att mållåret är 2045 istället för 2050 anges vara en anpassning till Parisavtalet. Energiföretagen anser att en sådan politisk markering är positiv.

Det är också positivt att kompletterande åtgärder får tillgodoräknas i enlighet med internationellt beslutade regler. Målet är satt på lång sikt och en viss flexibilitet behövs för att klimatmålet ska kunna uppnås så kostnadseffektivt som möjligt. Parisavtalet innehåller en CDM-liknande samarbetsmekanism och är också öppet för internationell utsläppshandel vilket är mycket positivt.

Tyvärr råder inte samma handlingskraftiga anda inom EU. Energiföretagen hade gärna sett att EU:s medlemsstater enats om att se över sitt klimatmål för 2030 samt färdplanen mot 2050 i ljuset av Parisöverenskommelsen redan nu, men intresset för en sådan översyn förefaller låg bland medlemsstaterna och i EU-kommissionen. Här har Sverige en viktig roll att spela som pådrivande för en anpassning av EU:s klimatpolitik till Parisavtalet.

Tyvärr kan inte Sverige ensamt lösa klimatfrågan. Förhoppningsvis kan Sverige inspirera andra länder till att vidta åtgärder, men en internationell samverkans- och påverkansplan behövs, vilken lyser med sin frånvaro i betänkandet.

Konsumtionsperspektivet saknas

Beredningen har valt att lämna utsläpp till följd av svensk konsumtion utanför målformuleringen. Energiföretagen Sverige anser emellertid att konsumtionsperspektivet är så pass viktigt i sammanhanget att det inte går att lämna detta utanför. Naturvårdsverket eller annan lämplig myndighet bör

få i uppdrag att ta fram ett system för att kunna inkludera konsumtionsperspektivet i målformuleringen. När svenska företag exporterar varor som producerats i relativt sett effektiva processer med hjälp av ett relativt sett koldioxidsnålt energisystem så innebär det ofta en vinst för klimatet totalt sett trots att utsläppen sker i Sverige. När svenska energiföretag importerar avfall för att producera el och värme, som annars skulle ha deponerats, så innebär det en vinst för klimatet totalt sett även om utsläpp uppstår vid förbränningen i Sverige. För att minska utsläppen från avfallet totalt sett räcker det inte med att ställa krav på avfallsförbränningsanläggningarna utan det är hela kedjan från produktdesign, förpackningsindustri, avfallsproducenter (hushåll/industri), avfallsinsamlingsystem m.m. som kraven måste ställas på för att utsläppen ska minska.

Tveksamt om den handlande sektorn bör ingå i det svenska klimatmålet

Energiföretagen ställer sig tveksam till att den handlande sektorn ska ingå i det svenska klimatmålet. Utredningen betonar vikten av EU ETS och anger att det föreslagna svenska klimatmålet för 2045 förutsätter höjda ambitioner inom ramen för detta styrmedel. Därmed finns också anledning att ta fasta på det faktum att de sammanlagda utsläppen från de sektorer som omfattas av EU ETS är direkt korrelerade till det utsläppstak (mängden utsläppsrätter) som beslutas gemensamt inom EU. Problemet med nationella klimatmål som inbegriper den handlande sektorn är att de tenderar att leda till att länder inför egna nationella överlappande styrmedel i dessa sektorer i strävan att uppnå det nationella målet, även om de inte har någon klimateffekt ur ett vidare systemperspektiv och även om det urholkar den internationella CO₂-prissignalen. En rad olika typer av överlappande styrmedel har redan införts i flera EU-länder (vilket är en av flera förklaringar till det stora överskottet på utsläppsrätter) men vid sidan av en geografisk omfördelning av utsläppen är det enda sådana regleringar gör är att de ökar kostnaderna för de nationella verksamhetsutövarna och minskar kostnaderna för verksamhetsutövare i andra länder.

EU ETS behöver stärkas

Miljömålsberedningen anger att en förutsättning för att målet ska uppnås är att EU ETS stärks. Energiföretagen Sverige delar denna syn. Energiföretagen anser att den linjära reduktionsfaktorn i systemet behöver höjas till minst 2,6 % per år. Detta för att motsvara den övre delen av EU:s nuvarande färdplan till 2050 som anger att utsläppen ska minska med 80-95 % baserat på 2-graders målet. För att beakta Parisavtalets strävan om att begränsa den globala uppvärmningen till max 1,5 grader behöver reduktionstakten sedan sannolikt skärpas ytterligare, beroende på vilka nya målsättningar som EU antar för 2030. Vidare anser Energiföretagen att utsläppshandelssystemet måste anpassas till den femårscykel med återkommande översyn av bl.a. ambitionsnivå som ingår i Parisavtalet. Energiföretagen ser fram emot miljömålsberedningens förslag i slutbetänkandet om hur EU ETS kan stärkas.

Konsekvensanalys av förslaget till mål är bristfällig

Energiföretagen Sverige anser att konsekvenserna av det föreslagna klimatmålet är mycket knapphändigt beskrivna. Det poängteras i betänkandet att det är svårt och osäkert att göra konsekvensanalyser på så lång sikt och modellverktyg som finns att tillgå inte är tillräckligt dynamiska. Möjligen hade konsekvensanalysen varit lättare att göra om man samtidigt hade föreslagit

vilka styrmedel och åtgärder som krävs för att uppnå målet. Energiföretagen anser att det varit bättre om mål och styrmedel/åtgärder presenterats samlat.

Klimatlag bör kompletteras med klimatanpassad miljöbalk

Energiföretagen Sverige ser att klimatlagen kan vara ett sätt att anpassa svensk lagstiftning till det nya Parisavtalet, som innehåller en femårig översynscykel, vilket är positivt. Mandatperioderna är dock inte helt i överensstämmelse med femårscykeln i Parisavtalet. Lagförslaget bör i 2 § kompletteras med en skrivning om att "Arbetet med att minska klimatpåverkande utsläpp ska inriktas på kostnadseffektiva åtgärder" då det är angeläget att det görs ekonomiskt rationella prioriteringar av åtgärder. Även i 5 § p. 4 bör det ställas krav på att handlingsplanen redovisar åtgärders kostnadseffektivitet enligt följande: "en redogörelse av utfallet av vidtagna åtgärder för utsläppsminskningar och dess kostnadseffektivitet samt motsvarande i 5 § p. 5.

Energiföretagen Sveriges och dess medlemmars erfarenheter är att klimatfrågan väger ganska lätt i samband med prövningar i enlighet med miljöbalken. Klimatfrågan borde därför tillmätas större vikt vid den avvägning mot lokal miljöpåverkan som sker i en tillståndsprocess. Den bör också bli tydligare att klimatfrågan är ett angeläget allmänt intresse som myndigheter bör beakta vid utövande av sitt uppdrag enligt miljöbalken, instruktioner och regleringsbrev. På så sätt kan klimatmål och klimatfrågan överhuvudtaget få större tyngd i lagstiftningen.

Klimatpolitiska rådet

Energiföretagen Sverige har inga större synpunkter på tillskapandet av ett klimatpolitiskt råd. Det är emellertid viktigt att tillsättningen av rådets ledamöter sker på transparent sätt och att förordnandena är tidsbegränsade så att det blir en kontinuerlig rotation bland expertisen.

Stockholm, som ovan

Pernilla Winnhed

VD, Energiföretagen Sverige